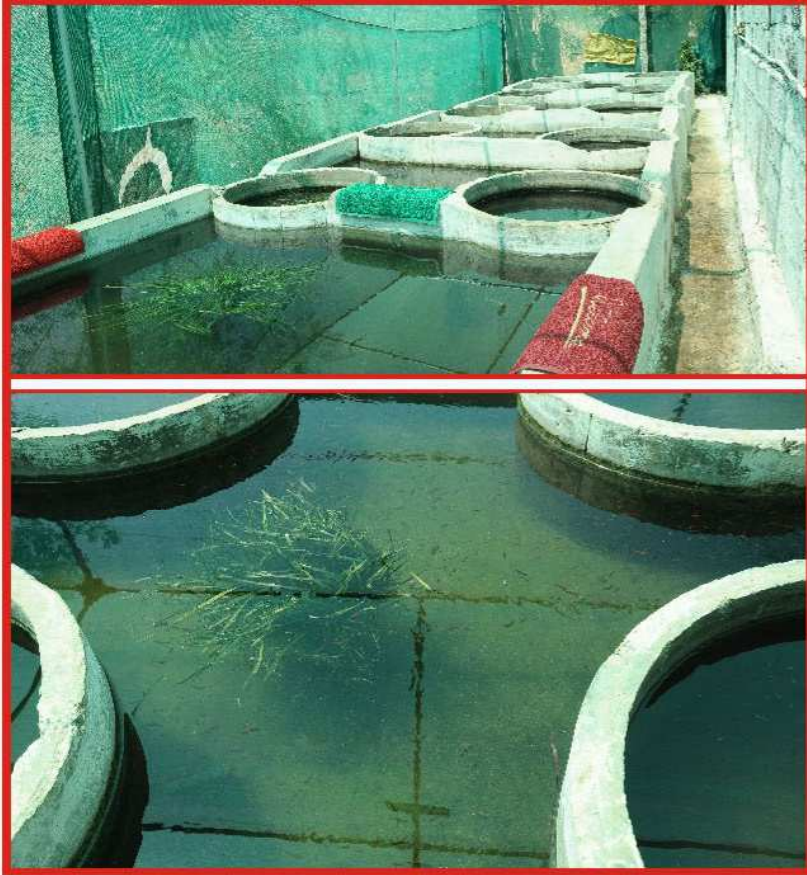

ತರಳಬಾಳು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ
ದಾವಣಗೆರೆ.

**ಮೀನು ಸಾಕಣೆ
ಚಿಹ್ನಗುನ್ಯಾಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ !**

ಡಾ|| ದೇವರಾಜ ಟಿ.ಎನ್.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು,

ಔಸೆಂಬರ್ - 2013

ತರಳಬಾಳು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ,
ದಾವಣಗೆರೆ.

ಬಿಲನು ನಾಕಣೆ - ಚಿರುಂಗುನುಗುಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ !

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನೀರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಅಧಿಕ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆ ಹಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ವೈವಿದ್ಯಮಯ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳಿಗೆ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತು ಮಲೇರಿಯಾ ರೋಗವನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟಿಸಿರುವ ಬಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮಲೇರಿಯಾ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಂದೆರಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನನಿಬಿಡ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂತಹ ವಾಟರ್ ಪಾಕೆಟ್‌ಗಳು ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಜಾಗದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ತೆರೆದ ಚರಂಡಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸೊಳ್ಳೆಗಳಿಗೆ ತವರೂರಿನಂತಿವೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೊಸ ಆದರೆ ಅನಿಷ್ಟಕಾರಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಏಪ್ರಿಲ್ 25, 2008ರಂದು 'ಪ್ರಥಮ ಜಾಗತಿಕ ಮಲೇರಿಯಾ ದಿನ' ವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ 500 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಮಲೇರಿಯಾ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಒಂದು ಮಿಲಿಯನ್‌ಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ನಿಮಿಷಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಮಗುವೊಂದು ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಡುವ ಈ ರೋಗದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಗತಿ ಸಹ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಇದು ಹೊಸತಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿರುಂಗುನುಗು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬಂದಾಯ್ತು ಕಳೆದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಭಯಾನಕ ರೋಗ ನೂರಾರು ಮಕ್ಕಳು, ವೃದ್ಧರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡು ಈ ರೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅತಿಯಾದ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆಯು ವಾತಾವರಣದ ಮಾಲಿನ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು. ನಾಗರಿಕರು ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆ ಬಳಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ. ಆದರೆ

ನಮ್ಮ ಆಶಯವಿರುವುದು ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಯನ್ನೇ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುವುದು. ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಜಾತಿಯ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಮೀನುಗಳು ಈ ರೀತಿಯ ಜೈವಿಕ ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬಲ್ಲವು.

1903ರಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗ್ಯಾಂಬೂಸಿಯಾ (ಸೊಳ್ಳೆ ಮೀನು ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ) ಮತ್ತು ಗಪ್ಪಿ ಮೀನು ಎಂಬ ಎರಡು ಜಾತಿಯ ಮರಿ ಹಾಕುವ ಮೀನುಗಳು ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಲೇರಿಯಾ ವಿರೋಧಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಈ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಲೇರಿಯಾ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೇರಿಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೀನುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು. ನಿಲ್ಲದ ಮಲೇರಿಯಾ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿದ ಮಲೇರಿಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸೊಳ್ಳೆ ಭಕ್ಷಕಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉಪಯೋಗಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮೀನುಮರಿ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಮರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆಗಿಂತ ತುಂಬಾ ಸುಲಭ ಮತ್ತು ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆ. ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ನೇಹಿ ಮಾರ್ಗ. ಈ ವಿಶೇಷ ತಳಿಗಳು ಕಡಿಮೆ ಆಳದ ನೀರಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಮೊಟ್ಟೆ ಇಡುವುದು ಕೂಡಾ ಜಾಸ್ತಿ.

ಮಲೇರಿಯಾ ಮತ್ತಿತರ ಸೊಳ್ಳೆಗಳಿಂದ ಹರಡುವ ರೋಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಳಿಯ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಗುಣಧರ್ಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದು, ಕಡಿಮೆ ಆಳವಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಪದರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತವೆ. ಸೊಳ್ಳೆ ಕೋಶಗಳು ದೊರಕದಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಸಾಕಲು ಸುಗಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಉಷ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಾಗುವ ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಗಡಸುತನವಿದ್ದು, ಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿ/ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಯೋಗ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬೇರೆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೊಳ್ಳೆಕೋಶಗಳಿದ್ದರೆ, ಕೋಶಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಸೊಳ್ಳೆ ಕೋಶ ಭಕ್ಷಕ ಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಎರಡು ಮೀನುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಈ ಎರಡು ಮೀನು ತಳಿಗಳು ಮೂಲತಃ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮೀನುಗಳಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಕೋಶಭಕ್ಷಕ ಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಮೀನುಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಈ ಎರಡು ತಳಿಯಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಗ್ಯಾಂಬೂಸಿಯಾ ಮತ್ತು ಗಪ್ಪಿ ಮೀನುಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಡೆ ಜಲಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದು, ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಗ್ಯಾಂಬೂಸಿಯಾ :

ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ದೊರಕುವ ಗ್ಯಾಂಬೂಸಿಯಾ ಮೀನು ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗ, (*Gambusia affinis*, Top Water minnow or mosquito fish) ಗ್ಯಾಂಬೂಸಿಯಾ ಮೀನು 1928 ರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿಸಿದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಈ ಮೀನು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಮ್ಮ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಭಾರತದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಈಗ ಪಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಹಳ್ಳ, ಕೊಳ, ನದಿ, ಕೆರೆಕುಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದು ಹವಾಮಾನದ ತಾಪಮಾನದಲ್ಲಿನ ಏರು ಪೇರುಗಳು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಾಲಿನ್ಯಗೊಂಡ ನೀರು -ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಬದುಕಬಲ್ಲದು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ 24 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಂಟಿಗ್ರೇಡ್‌ನಿಂದ 34 ಡಿಗ್ರಿಯ ನೀರಿನ ಉಷ್ಣತೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣತೆಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಬದುಕಬಲ್ಲದು. ನೀರಿನ ರಸಸಾರ 6.5 ರಿಂದ 9.9 ರೊಳಗಿದ್ದರೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಿರುತ್ತದೆ. ಗಂಡು ಮೀನು 4.5ಸೆಂ.ಮೀ. ಬೆಳೆದರೆ ಹೆಣ್ಣು 5.2 ರಿಂದ 6.8 ಸೆಂ.ಮೀ.ವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೀವಿತಾವಧಿ 4-5 ವರ್ಷಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮೀನು 90 ದಿನದಿಂದ 150 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ 1000-1200 ಮರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮರಿ ಹಾಕುವ ಗುಣಧರ್ಮ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಸಲ 25-30 ಮರಿಗಳನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ

ಬಂದ ನಂತರ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಎಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ನವೆಂಬರ್‌ವರೆಗೆ ಆದ್ಯತಾ ಕಾಲ. ಒಂದು ಪ್ರೌಢ ಗ್ಯಾಂಬೂಸಿಯಾ ಮೀನು ದಿನಕ್ಕೆ 150 ರಿಂದ 300 ಸೊಳ್ಳೆ ಕೋಶಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಲ್ಲದು. ಹೊಸ ನೀರಿನ ಜಾಗಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬಲ್ಲದು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಜ್ಜಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಪ್ಪಿ ಮೀನು :

ಗಪ್ಪಿ ಮೀನು (*Poecilia reticulata*) ಸಹ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾದ ಬ್ರೆಜಿಲ್‌ನಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ 1910 ರಲ್ಲಿ ತಂದದ್ದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಅಂದಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ನೀರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿ, ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಚಯವಿರುವ ಮೀನು ತಳಿಯಾಗಿದೆ. ಗಾತ್ರ ಸಣ್ಣದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತಿನ್ನಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಿಶೇಷ ವರ್ಣಗಳುಳ್ಳ ಬಾಲ ಆಕ್ಷೇರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮೀನುಗಳು ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಗಾಜಿನ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈಜುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಒಂದು ಸೊಬಗು.

ಈ ಗಪ್ಪಿ ಮೀನು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ನೀರುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದು ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಾಲಿನ್ಯವಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಆದರೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ತಂಪಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತಿತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಉಷ್ಣತೆ ಗ್ಯಾಂಬೂಸಿಯಾ ಮೀನಿಗಿರುವಂತೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಗಂಡು ಮೀನು 3 ಸೆಂ. ಮೀ. ಬೆಳೆದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮೀನು 6 ಸೆಂ. ಮೀ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮೀನು ಮರಿಗಳನ್ನು ಹೊರಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಿರುತ್ತದೆ.

ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ ತಲುಪಿ, ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೀವಿತಾವಧಿ 4 ರಿಂದ 5 ವರ್ಷಗಳು. ಪ್ರತಿ ಸಲಕ್ಕೆ 5-7 ಮರಿಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು 50-200 ಮರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ನಾಲ್ಕು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರ ಹಾಕುತ್ತವೆ. ಎಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ನವೆಂಬರ್‌ಕಾಲ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಅವಧಿಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಮೀನು ದಿನಕ್ಕೆ 80-110 ಸೊಳ್ಳೆ ಕೋಶಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಲ್ಲದು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನಭಕ್ಷ (Cannibalism) ಗುಣವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಉಂಟು.

ಈ ಮೀನು ತಳಿಗಳನ್ನು ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆರೆಗುಂಟೆ, ಹಳ್ಳ, ಕೊಳ್ಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಬಂಡೆಗಲ್ಲು, ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರದೇಶ, ನಿಧಾನ ಹರಿಯುವ ನೀರು, ಇಂಗು ಗುಂಡಿಗಳು, ಮನೆ ಛಾವಣಿಯ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಸ್ಥಳ, ಹೊಂಡಗಳು ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಈ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಹುದು. ನಗರ, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆದ

ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ, ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ (ರಾಸಾಯನಿಕ ಅಧಿಕ ಸಂಪರಣೆ ಇಲ್ಲದ ಕಡೆ) ಈ ಮೀನು ತಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆಸಿ, ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು.

ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ, ಗುರುತು ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ನಾಗರೀಕರು ಇಲ್ಲಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿದ ಮೀನುಗಳು ಬೆಳೆದು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ತೊಡಗಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮರಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಜ್ಞರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಕಾರಣ ತಿಳಿದು, ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಮೀನು ಮರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಎಂಬುದನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ, ತಜ್ಞರ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಬಿಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಗರ, ಹಳ್ಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹಿಂದಿಗಿಂತಲೂ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ನಾಗರೀಕರು ಒಂದು ತಂಡವಾಗಿ ಈ ಬಗೆಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಯಶಸ್ಸು ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾಗರೀಕರು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ.

ನಗರಾಡಳಿತ, ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ, ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ನಾಗರೀಕರು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸೊಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಗಣನೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 4 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಎರಡು ತಳಿಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ತರಳಬಾಳು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಿ, ಬೆಳೆಸಿ, ಮರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಅನೇಕ ನಾಗರೀಕರು ಗಾಜಿನ ತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಅಲಂಕಾರಿಕ ಮೀನುಗಳಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರೀಕರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಗಾರರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ಹರಡುವ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಮೀನು ಮರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ, ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಚೆನ್ನ. ಈ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಸ್ವಸ್ಥ ಸಮಾಜದ ಸುಸ್ಥಿರ ಸಮಗ್ರ ಏಳಿಗೆಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕಾದ ವಿಳಾಸ :

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು :

ತರಳಬಾಳು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ದಾವಣಗೆರೆ

ಫೋನ್ : 08182-263462, : ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ 08192-260969

Email : dvgtkvk@yahoo.com